

ԱԽԵՋՈՂԻՆՔ ՀԱՅԻ

לארון מיטווארה, ביה תמא פרציג | עטפער יהרגאנג | שוד, סреда, 19 lipca 1933 r. | № 166

כתובת המערכת: לודז, פiotrowska 21, טל. 224-71. — 224-71. פערם אונער: לאדון.

לאנברישם - וראהללען איז איז אונד אונדרילא

„הסדרות” בעקבות אונ’ אפסאלוטע מעהרהייט שטימען

ארעטטעי איזו רפוייזיעס צוינשטיין
די לינקע פֿאָלִי-צַיְן

אברהם סטואוסקי ווועט מארגען שטעהן פאר אַנְאָרָאַבִּישָׁעָן הוֹיְפֶט-רִיכְטָעֶר

העיר פראציזם פון די ציינמראלען = אונפיהרער

דאנערשטאג ווועט אַרוִיסְנָעַטְרָאַנְטָוּ ווּעֲרָעָנוּ דָּעַר אַזְמָטִיל
דָּעַפּ. פֿרָאַגְנָעֶר הַסְּפָר גַּעַהְלָתָעָן אַגְּרָיסְעָן
וּאַרְשָׁא, 18 (טַעַלְעָמָן אַנְיָיש)

יָדָעַן בֵּין דִּי עֲפַעַנְתְּלִיכָּע מיט דער רפצען זון אַדְוֹאַקָּשׁ בערונסן רעדען. אין וועלכער ער האט געפּרוֹבֶס אַפְּזַוּוֹה. בעקאנטס. קריין גענּוּעַ רְעוּוֹלְסְּאַטְּאַעַד צוּמָּא צְלִינְסְּטִילְשְׂעִין קָאַגְּבָּהּעַ. אוּסְּפָּן דִּי בעשְׂלִידְגְּבָּגְּנָעַן וְבָעַן אֲיַהָם. דִּי אַיְבְּרִינְגָּעַ. אַגְּנָעְקָלְאַגְּנָעַט האַפְּעָן זִיךְ נִישְׁתַּבְּעַנְגָּט מִיטָּן לְעַזְּ. דִּי רְעַדְעַס פָּוּן דִּי פְּרָטְרִינוּעַר.

נישט די האפנונג
בז' החנוכיינזיז גו יאנזיג אונזיגין

שְׁרֻמָּה שְׁמַרְעָם אֵין בּוֹדָא פְּעֻשָּׂת
30 פְּעֻזָּא שְׁוּעָר פָּעָרוֹ אֲבוֹלָעָט

**ציונייטישע ארגאניזאציע
אי לאָן!**

לעת רצ'ה גורן בורה דעפ' ד"ר י. רוזנבלאט.

השאלה הנטענשת פון 6 אוגוסט ונטש בשר לאבזען הימפאנישער ארבענטער אונסצער
באים קלאוויר: פר. **ליךטרמאן** דאוידלאויטש. פון רעלניינצען און נאציאנאלע
טיישער ארגאניזצייע אין פולין

טל-אמצעקער סינגרגען אין ווארשא. קייטונג פון דיר. טוואדר רידער שפילען ספצעעלע יודישע מוזיק.
בילעטן צו 1.09 ו.צ. צו בעקמונן: אין דער ציוניסטיישער ארגאניזאצייע. שרודמיינטק 29. "חחהיה" פילסודטיקענガ 66. "זומרת הארץ" שרודמיינטק 3. אין דער צוקרטגינע פיטריךקווער 12. גורין,
גאואמיינטק 15. ווינברג. נאוממיינטק 30. און אין טאג פון דער אקדמייע בי' דער קאסע פון "העלענווּת"

צ'וֹנִיסְטָעַן! מאכט אַ סּוֹת צָום קְרָאָמְעָן-הָאָמָת אוֹ פּוֹיְסְט-הָעֲרֵשָׁאָפֶט אֵין אֵין!

דגלת ישען סליזה

שטיינט פאר דער רעוויזיינסטיישער ליסטער נומער 6.

אַוְגָעָן - קְלִינִיק
מִתְשֻׁמְדִיגָּן בְּעַמְּדוֹן סִין
לְאַזְעָר בְּעַפְעַלְלָעַרְוָבָג
דְּרוֹמִיט מַכְעִין מֵרֶבֶּקָנְטָן, אָזִין
לְאַמְבָּאָרְד = כּוֹטְמָעָם זֶדֶי
שָׁחַדְגָּנָעָן, טַעֲמָלָל
אַפְּאָרְוִינָּאָהָר = מִימִינָּךְ

מְאֵר גֶּרֶסְמָאָד **Haltrecht** **קַנְסָתָן-גְּדוֹלָה** **11/13** **אַזְּיָף וּוְעַכְעָן עַל וּוְעַלְעָן אֲרוֹיְסְטְּרָפְּטָן**

**גאלד, ביישן-טעריעעס פאָר
הַתְּרִיכְתֶּה**

שלל-צאהלעד סופט מסענוזיו!
בילדעטען און פרייזן פון 5 גה. בון 2 גה. און בעקזון
צייטונגס-פארקויפער נאכטן פון 5-8 קרוית, פון 1-2 מיטאנ
וועגןיאר זש. אונ 5-9 אונטן. זונטאג פון 1-10 מיטאנ
ארט אונ אונטאג זונטאג. מינימאליג אונטאג-

פלוצ'ימער בעפעה. פערלאזן דרייטשלאד

העכדר 180 מזרח-אייראפעאישע פאמיליעס אין פערצעויףער לאגען

האנפערעניז פון דער פערעראציע פון פולישע
צוריין ליאן לאנדאו פאהרט

ג'י' אַך, 18 (ט'אָט פֿעלְפֿרְאַמִּיס)
דער חיים וויזמאן או הײַט אַפְּנַפְּתַּרְבָּן
כוֹן אַפְּרַיקָּה אוֹיפְּן ווֹגְן קִין לאַגְּדָן.

פֿעלְפֿלְיוֹצָּן-קָאַטְּאַסְטְּרָאַפְּעָן

איַן קָעַלְצָעֶר גַּעֲגָנֶד

סְּשַׁתְּעַטְּעַל אַסְטְּרָאַוְוִיעַן איַן גַּעַגְּאַהְרָה
קָעַלְצָעֶר, 18. (טֿעלְפֿרְאַיְשָׂה) אַין דָּעַר אַבְּגָדָר
גַּעֲגָנֶד וּזְבָּעָן דִּי סְּכִיבָּעָן אַרְזִיסָּן פָּן דִּי בְּרַעְעָס,
בְּעַוּנוֹנִיסָּס דְּרַאַהְעַד אַיְן דִּי לְאַגְּעַן אַיְן דָּעַר גַּעֲגָנֶד
פָּרְזָלְגָּוּגְּנוֹן.
הַלְּבָעָן דָּעַר יְהִישָׁעָן אַיְן דִּי גַּעַלְשָׁאַסְטָה אַיְן זְבָּעָן
הַלְּבָרְשָׁעָן אַקְּזִיכָּעָן.
דִּי קָעַלְצָעֶר צָוֵאַעְמָדָן אַלְעָן דְּרַאַנְיָהָנִיםָּעָן פָּן
אַיְן מְפִילְיוֹרְהָן גַּעַרְאָעָן צָוֵאַעְמָדָן פָּיִדְיָהָן דִּי שְׂזָקָעָן
וּזְבָּעָן, אַיְצָעָן זְעָמָן שְׂזָקָעָן פְּעַגְּאָעָן גַּעַרְאָעָן
אַטְּוֹלְבָּעָן דִּי טְוַיְּוָהָן פָּן דִּי אַרְבִּיטְרָהָן, פְּיַעַלְעָשָׂעָן אַיְן אַטְּוֹלְבָּעָן
דָּעַר גַּטְבָּאָטָם.

**הַיטְּלָרְעִישָׂע מְעַרְדָּעָר אַרְבִּיָּה
טְבָּוּן וּוֹיְטָעָר**

דָּעַר שְׁעַפְּעָר גַּעַפְּנָעָן טְוִוִּיט
בְּפָרְלִין, 18. (טֿעלְפֿרְאַיְשָׂה) דִּי פְּרָאַנְקְפְּרִיטְסָפְּעָן
פְּאַלְיָיזָה אַתְּ נְעַכְּטָן אַוְיָחָד דָּעַר בְּאַוְנְלִינְיָעָן
פְּוֹתָרְסָהָיָה-אַוְסְוָגְבָּרְגָּו גַּעַפְּנָעָן דָּעַם תְּוִיְּצָעָן קְרַפְּטָעָן
פָּן אַמְּגָטְבָּעָשָׂוֹן אַיְיךְ וּלְעַלְעָן מִהְאָתָן גַּעַפְּנָעָן
סְּכָבָם פָּן רְעוּאָזְעָרְקִילְוָן.
וּזְבָּעָן קְרַפְּטָעָר אַיְן פְּסְטְּגַעְשְׁטָלָטָל גַּעַרְאָעָן, אַיְן דָּעַר
טְוַיְּוָהָן קְרַפְּטָעָר אַיְן וּהְרַשְׁיָנְלִיךְ אַרְטְּגָוּוּוֹרְפָּעָן
גַּעַוְאָלְעָן פָּן צְוָה, דִּי אַוְסְפְּאַרְשָׁגָגָה אַתְּ בְּעַזְעָעָן
שְׁטָלָטָל, אַיְדָעָ טְוַיְּוָהָן אַיְן דָּעַר שְׁיָפָעָן פָּן אַפְּגָנָעָן
בָּאָרְן. דִּי טְוַיְּוָהָן אַיְן גַּעַוְוָן אַיְן בָּאַזְיָנָאָל-סְּאַבְּצָיָה
לִיסָּס, שְׁפָעָטָעָן אַאֲזָעָר עַפְּרָעָה אַיְן אַפְּרָעָה בְּעַקְמָעָן אַיְן
דִּי אַנְסִים הַזְּבָעָן נְקָמָה גַּעַנְמָעָן.

דָּאָלָאָר — 6.14

וּזְרָשָׁה, 17 (טֿעלְפֿרְאַיְשָׂה)
אַוְסָמָן פְּרוּוֹגָטָעָן, דִּי קְיִינְגָּעָן צְהָלָה דָּעַר דָּוְגָּרְעָן
אַיְגָנְגָנְעָן בְּעַטְוּרְיָהָה, דִּי קְיִינְגָּעָן צְהָלָה דָּעַר דָּוְגָּרְעָן
וּוְעָרָטְסְּוִיקָּסְטָמָט מִיטָּמָט.
6.25 דִּי בָּאָנְקָן דָּאָלָאָר אַהֲן גַּנְדָּרְעָן.
6.14 שְׁרָאָלָאָר דָּאָלָאָר אַהֲן גַּנְדָּרְעָן.

הַיְּנִיטָּה אַוְן פְּאַלְגָּוּנְדָּע טְעָנוֹן!
TOMMY BOY
Charles Brabin
AIN D'I HOYIM - ROGLUN
CLARK GABLE
MADGE EVANS
ERNEST TORRENCE
אַוְסְפְּרָן פְּרָאַגָּהָן: קְלָאָן-צְוָנָאָבָע
אַוְן אַפְּטוֹאַלְיָטְמָעָן.

אַנְכָּהָיָה 4.30 אַנְכָּהָיָה, לְעַצְמָהָן סְפָּאַטָּס
10.10 אַזְוָה. שְׁתָמָן אַוְן זְוָמָן 2.80 בְּיַמְּגָד.
דָּעַר זְוָל אַיְן מַעֲכָנָה וּוּעֲנָנִילְיָהָרָט.
דָּרְמָעָר מִעְרָבָה.

מִ. הַעַלְלָעָר
סְפָּאַטָּס. פָּאַר הַוִּיתָן אַוְן וּוּגְנָרִישָׁע
קְרָאַנְקָהִיָּהָן אַוְן מַעֲנָפָרְ-שְׁוּבָעָה
8 טְרָאַגְּרָטָה, 8, טְפָ. 17989.
נְעָמָן אַנְבָּן 10 מִינְיָה אַוְן פָּוֹן 8-4 אַזְוָה.
פָּאַר סְרָוִיָּעָן אַיְפְּצִיעָלָעָן גַּעַוְאָרָעָן וּוּרְטָעָ-וְאַלְ
אַגְּבָּאַטְּמָעָלָטָל לְעַמְשִׁנִּיעָס-פְּרִיּוֹן.

מ. וּוְינְדָּעָר פְּרָעָונְטִידָט דָּעַם גַּרְזְּסָהָן יְוִוְוָעָטָן-סְפָּאַטָּס

מ. וּוְינְדָּעָר פְּרָעָונְטִידָ

ברישת אלכמבראַט

דעת הנבון שפנוי בעם

שלפיט אס א פְּרָמַנְגִּינְזֶעֶט רָאֵל אַיִן אַהֲבָאָרֶן אַלְסֶם בְּנֵי
דְּיָרִישׁוּ הַאַבְשָׂרָה: אָנוֹ דִּי שְׁלָחוֹתִים פָּנֵן הַיְלָעָד.
מַאֲכַעַדוֹגִי אָסֶךָ הַכְּלָי אָנוֹ מַעַן זָאַנְצָוּ: דָּזֶן
אַיְתְּגָנְטָזְיָאָוָלָעַ פְּאַקְטָעַן, דִּי פְּעַיְשִׂיזְיָעַנְעַגְפְּאַקְטָעַן
וּזְזִי הַיְסָעָן דָּאָרֶט אַלְעָ, שְׁפִּינְעָן אָגְזְוּעָבְפְּטָן
אַיְירָגְעָאִישָׁעַן שְׁלוֹם, לְעֵזָן עַתָּה שְׁפִּינְעָבָס. אַפְּשָׁאָר
וּזְאַלְטָ אַיְרָאֶעָט דָּעַרְגָּאָנְגָּעָן אַזְיָחָדָעָט וּוּגָן צָרָלָם,
אַזְיָבָדָי בְּרָזְאָלָעַ הַאנְדָּן פָּנֵן זְעַם וַיְיִתְשְׁבַּן בַּאֲזִיאָר
בְּאַלְיוֹם וּזְאַלְטָ זְדָךְ זִיְשָׁטָ בעַיְתָהמִן אַזְיָחָדָעָט אַזְיָבוֹם
צָרָ צְעִירָסָעָן דָּאָם דָּאַזְיָעָן שְׁפִּינְעָבָס פָּנֵן שְׁלוֹם,
דִּי סְכוֹה אַיִן גַּאֲרָךְ גַּרְעָעָט, צְלָלָבָד זְעַם, וְאַסְפְּנָה
וּוּגָס אַיִן נִישְׁתְּ קִיְּן אַיְרָבָגָ פְּסָטָעָר אַן וּוּגָס
שְׁתָאַגְּדָסְפָּעָהָגָעָר מַאֲטָעָרִיאָל.

האבען מיר און האיז פון אילראפֿאָ אַרגנִירְגֵּג, בע קאָן מיט אַ גוֹדִיסֶעָ אַפְּנִינְרִיךְטִיקִיט וַיַּך בְּזִוְנוֹג
בַּיַּמִּים דַּעַם דָּקָיגַעַן מִיטְשָׁעָל פָּוּן שְׁלוֹם-פְּרָאַפְּאָלָן,
פָּאָר אַיהֲרָעַ קְרִיגֶשׂ-אַיְמְפֿרַעַ אַלְסְטִיטִישׂ צִילְעַן.
איַן דַּעַעַ בְּעַצְלָהָנָגּוֹן האבען וַיַּך גַּעַשְׁאָפָעַן כָּאַרְזָן
מְזִירִיטִישׂ שְׁפִילְהַעַלְטְּבִישָׁעַן צִוְיעַנְצָן וּוֹעַן, בְּעַרְזָן
אָחָן בְּרוֹאָפְּאָשָׁט.

הָאָתָּה גַּעַרְצָרָט וּזְעַגְעַן גַּעַגְעַוְוִיטִיגָּעַ וּוֹהָיָ
שְׁאַפְּלִיכָּעַ אַיבְּטַעַעַעַעַן.

אַזְוֵל בְּעַזְהַעַטְעַן דַּעַעַ אַפְּצִיעְלָעַר קְאַמְגַזְיָקָעַ
אַבְּפָעַר אָט לְיוֹעֵעַן מִיר אַיְנְצִיטִיגָּעַ אַיְן דַּעַר
געַנְצָרָעַ אַ זְדָעַה, וּוֹלְכָעַ אַיְן אַבְּפָעַגְעַזְרִיךְעַד
פָּוּן אַזְגַּדְגַּדְעַשְׂעַץ צִוְיעַבְּגָעַן אַגְּזָעַנְצָעַן אַלְבָרְכָּטָט, וּוּלְכָעַ

רעדענדיג וועגן דער אינטנסיבאָלען גאנַלעַר סיטט און וועגן די פראָגנְזִישׁ אַרְבִּיטֵיזֶן בי' דער פון שלום אַזְנְזְקָוּפְּזָנוֹן זומָן בְּרִיאָוּשָׁן פְּלָאַגְּעָן פְּלָאַגְּעָן, גְּבוּגְּזִינְגְּבָעָן בעזובען די גְּעוּזָהָנִילָן, אַזְנְזְקָוּפְּזָנוֹן אַמְּמָכָעָן בעלעבען פְּרִישָׁלָאמְפָּונָעָן אַטְמָאָסְפָּעָן דַּעַת דָּאָגָּדָר צִיְּתָן פְּרִישָׁלָאמְפָּונָעָן דַּעַת וּלְעַתְּ-גַּעֲשַׁעַתְּ-חַעַמְּשָׁן, די גְּרוּסְטָעָן וְאַזְמִישָׁן וּלְעַתְּ-קַאְפָּעָן דַּעַן וּלְכָבָעָן בעראָתָן לה' אָן. גְּדוֹלָן, אַצְעָמָת באָד קִיטְסְטָלָר.

הימלער אלס... יְדָ

פֿרַעֲשָׁתְּעַנְּדִיגָּע מענטשׂו געהו אריבער די טאג-ארדנוונג איבער אועלכע „פראַבלעמען“

לט' בידגשאש. דער אויטאלר – א הימלאוינירטער
ענדעך – דרכעהלהט פשוט טרגני-קאמישע זאכען.
אויזי האט מען איין דער טרופע פון בידגשאטשער
טענטער ענדעךט פטלייכע יודען מיט פערשטער.
פצע נעמכו. אויף דעם באדען איין פנטסטאנען
אנ'אנטוי. זידישע העזע. די ענדעךט פזיבען און
ז'ו באקייטערען דאס טענטער. דער נונגער וויך
שטעקט אבער דערין, און די בידגשאטשער איינ-
וואוינער וויסען נימת. וועלכע קאנטערען ס'זונען
יגדיישע און וועלכע נימת. און בכל און אין ביד-
ער גאנטסט ענטשטאנען א מישמעש. די ענדעךט
זונען זיך אינגעַר דעם אנדערען חושד, און זיי
שטעמען... פון יידען. דער מהבר פון בריך איין
וואו. און יודען זעהן טילימול אוייס וו די נימת.
מודה, און נישט-יידען ווי יידען, אונ'אמת ער דוד
יעדען, און נישט-יידען ווי יידען, אונ'אמת ער דוד
גונה. מ'קען משוגע ווערטען!
הפלגה, מ'קען משוגע ווערטען!
ער. דער גענדער מענשליכער פֿרְשָׁטְבָּנד, וועל-
כער ציהז זיין יניקה פון דעם איביגען קחאל
ס'ון דער אלטפֿרְשָׁלִיכְטֶר ציוויליזאציע געהט מיט
פארקটונונג פערביי די טאג-ארדנוונג איבער ד' דא-
זונ. זונגען גלעט פראבלעטען". ס'איין גישט חיכטיג צי
הימלאוינירטער איין זיך יוד, אודער נישט קיין יוד. וויכטיג
איין אבער ליאדער זאס, און דער דאנזינער בעפער-
ליךער דעםאנונג האט בעהרטט א מיליאונדיניגע
מלוכה און הארץ פון איראפאָן.

סומן אונן פערלוייך פון די לעצטע יהא-הונדערת
אויבן נעפיט פון עמאכנייפאזייך אונן בילדונגנ.
איין סייג סקטיספֿאַפְּאַזְיַיך קעפָּען כיר נ
האַפְּגָּן, וווען צ'יאַל זיך אַרְזִימְוּלְיעָן, או איין הי
עדרט אַפְּרָעָן מלוטס בְּאַטְשָׁ אַיְינְ טְרָאָפָּעָן יְזָבָּ
בלוט, ס'וֹאָלָט וֵין דָעַן אַרְזְסְנְוּוּיְעָן דָעַר גְּנָזָ
אנְזָוִין פָּונְ דָעַר דְּמָעָן-טְעָרְדִּיעָן. הִיטְלָעָר אַלְטָן יְזָבָּ
וּזְאַלְטָ גְּעוּוֹן אַוְ אַזְנְדָרְבְּאָרְטָ גְּרָאַטְסְפָּעָן פָּונְ דָעַר
וּזְעַלְטָ-גְּשָׁעִיכָּטָן. דָעַר גְּזָוְנָרָטָן זָיָן פָּונְ דָעַר ז
שִׁיכָּעָן וּזְאַלְטָ דָא גְּנָזְמָעָן גְּרָעָכָטָן נְקָמָה אַיְבָּ
דעַם חִיטְמָאָרְשָׁעָן אַזְנוֹין, אַמְּלִיכָּי דָעַר גְּאַרְיִישָׁטָ
הִיטְלָעָר אַוְיְיךָ וּזְאַלְטָ זָיָן דְּעַמְּלָטָ אַיְבְּרָצִינְגָּטָן.
עד איי אִידְיאָמִישׁ פְּעָרְטָשְׁפָּעָט גְּזָוְאָרָעָן, נְלָ
בענדיג אַיְן די סְאִיגְּצִישָׁן פְּרִינְגִּיבָּעָן פָּונְ דְּאָסִין
סָאָר פְּרִינְגְּוֹנְטִיגָּעָן אַוְ פְּרִישְׁטָפְּנְדִּיגָּעָן מְ
שָׁעָן, אַיְן דָעַר בְּעָוָיוֹן תְּחִלְתָּין אַיְברִיגָּן. דָעַר רָ
סִיזָּן אַיְן אִידְיאָמִישׁ אַהֲן אַזְנְטָרְשִׁידָן. צִי אַנְכָּרְיִ
איַז אַגְּנָעָרְבָּר פָּון רִינְגְּסָטָעָן בְּלוּטָן, צִי אַנְכָּרְיִ
מיַט אַגְּמִינִישׁ פָּון יְזָדִישׁ בְּלוּטָן. פְּרִישְׁטָפְּנְדִּיגָּעָן
מְפֻנְשָׁעָן וּוְיִסְפָּן, אַז אַיְן שְׂעֶרְלָזְךָ פָּון יְאַהְרָה
דְּעָרְטָעָר אַיְן אַיְרָאָפְּפָה פְּאַרְגְּנָעְקָוְמָן אַזְגָּעָן
זְעַמְּנָמִישׁ פָּון דְּמָעָן-וּוְאַרְבְּלָעָן, אַז די צָוָן
גְּזָרְמָעָן דְּמָעָן-רִינְקִינִיתָן אַיְן תְּהִינָּת אַלְגִּי
פִּיקְזִיעָן.
אַיְן דַּעַם גְּנְדָעְקִישָׁעָן «קוּרִיעָר פָּאָונְגָּסְטָק

דערוועיל וויסט מפֿן גָּאַךְ נִישָׁת, צִי דֵי זָהָר
זָאַלְיכִיטִישׁ סָעַנְצָצִיעַס וּוָאַם וּנְעַנְעַן מְנוֹגֶנדְעַס
בְּלָאָזָן גְּרוֹוֹרָעַן אוֹיְף דָּעַר טָמֵעַ פָּן הִיטָּלָעַ
וְיִוְרִישָׁעַר אֲפָשָׁטָמָגָגַג עֲגַתְּהַלְּטָעַן אַין זָקָר בְּ
אַ פִּיצְלָאָמָת
סָאַיְן מְעַנְדִּיךְ, אָנוּ יָאַן סָאַיְן מְעַלְגִּילִיךְ
סָאַיְן גָּאָרָה גַּעֲשִׂיקְמַט אִינְסְפָּעְנִיוּרְטָעַ צִיְּסָפְּרָעַ
קָאַטְשָׁקָעַ. סָאַיְן אוֹיְךְ מְעַלְגִּיךְ, אָוּ מִיר וּפְעַלְעַן
דְּבָם אָמָת קִימָמָלַג נִישָׁת דָּעַרְוּוּסָעַן, וּוְיִלְדִּי
בְּיִתְּלָגְגִיעַ קָדוּן נִישָׁת שְׁפָנְדִּיגַג צִקְמָעַן צְבָעַן
קוֹוָאָלְעַן אָוּן מְאַטְעִירְגָּעַן וּוָאַס זְבָעַן פְּבָסְעַן
וְיִכְפַּר אָוּן גָּזָעַן. אָפָעַר אוֹיְךְ דָּעַר גְּנוֹזָעַי „סָאַיְן
לְדָמָס“ צִי אַדְלָאָרְהַי הִיטָּלָעַר הָאָמָעַת גְּעוֹתָהָט
בָּגָבָעַ אָדָרָר גַּעֲשִׂיקְמַט אַלְפְּצָרוּיְידָעַ – אָיַן
בָּאָגָן גְּלִיכִינְגִּיטִּיךְ, וְאָלְ פָּר זָקְ זָיִן אַגְּנָרְיָהָר
רִינְגְּסָטְפָּן בְּלוּסַן, אָדָרָר זָאַל זָיִן בְּלוּי בְּלוּטְהָאָבָּהָר
פִּיטָּלָס „סְעַרְאָזְמָרִינִינְגַּט“ – דָּעַר דָּזְוִינְעָר פְּנִינְעָן
גָּאָר זָיִן וְיִכְפַּבְּרָעַר הָאָלָבָה אַדְיִיאָטָעַן. וּפְלָכָבָה
נָעַן אַרְמְגָנְעָנוּמָעַן מִיטַּדָּר מְאוֹנִיכָּס פָּנִים
אָוּנוּ יְדוּעַוְיָה אַיְן אַמְוֹנוֹצִינְסָטָעַן נִיחָא צִי
בְּעַן אַזְּלָאָרְהַי הִיטָּלָעַר וְיִ אַדְלָאָר הִיטָּלָעַר.
הָאָבָעַן אָמָת גְּעוֹתָס אָוּן הָאָבָעַן גָּאָר אַיְן אַיְן
מִיטָּפָּן פָּרְשָׁרְיָעַנְעַץ אַוְיְסְגָּעְרִימְטָעַ אָוּן דְּפָנִים
רִינְטָס מִפְּעַן, אָפָעַר דָּעַר רְאַסְיָום אָיְן אַמוֹעָעַן
טָעַן מְסָכִים מִיטַּדָּר נְגַנְצָעַר גִּימְפָגְג-מָאָרָאָלִי
שָׁלָם. דָּעַיְן סְלִיטָטָס פָּמָסְגָּעַן גַּעֲשִׂיקְמַטְהָאָרְהַי וְיִיְהָרְגָּבָה
וּפְלָכָבָה לְעַזְוָעַר דִּי פְּאַלְיָזְשָׁע בְּעַצְחָבָגְעַן וּפְנַעַן בְּעַן
וּפְלָכָבָה כְּסָדָר גַּעֲשִׁפְאָטָעַג אַיְן גְּזָאָמָעָה הָאָבָג דְּעַרְמִיכָּא,
וּוָאַס דִּי סָאַזְוִיְּעַצְעַן הָאָבָעַן בְּיִשְׁתְּעַבְּרָעַנְתָּן דִּי דְּכָמָא
נִישְׁדָּזְשִׁישָׁע גְּרַעַנְעַץ גְּלָלָבְהָי פְּעַלְעַנְזָוָעַס צִי בְּעַן
סָאַזְבָּגָעַן. עַס הָאָנְדָעַלְתָּן זָיְהָ וּזְבָעַן בָּהָא אַרְשָׁאָרְתָּן
פְּאַלְיָזְגָּס אַזְּוִיְּה דָּעַם וּוְעַג צִבְּרָעַיְכָעַזְעַן דָּעַם וּפְלָלָת
שָׁלָם. דָּעַיְן סְלִיטָטָס פָּמָסְגָּעַן גַּעֲשִׂיקְמַטְהָאָרְהַי וְיִיְהָרְגָּבָה

האנגרעס = רואהלען אין עטעריך

וְעַל אָגָנוּעַר וְוִינְגֶר קָאָרְבָּעָסְפָּאָנְדָעַנְט

רארט וואָ דער טוֹיט כּוֹמֶט נִשְׁתַּחֲוֵד לִיכְתָּב
בוֹ פֿרְנְסְפֿרְנְסְמְלְאָזְנְיְזְ-הַאֲמְתָנוֹת קְנוֹ הַאֲרוֹן — אַנְיָ אַנְיָ-קְעָרָנוֹ

ה' פערחתה מעט טריטען-קאמפטען פון דאכאו.—איין און-פערציגן
בערלאַספּוֹן — בעשׂה פְּרוֹבָּר אוֹ צוֹמְלָזֶנְגּוֹן.

רְקִדְפִּשְׁעַ כָּל אֶנְדָּאצְרִישׁ אֵיז אֵיר

פארשלאגוי פון דער יודישער אגענץ איי בעריכט פוי לייאס פראנטש

הארץ וצואיה נאנסתית רצוי עי' איברנץ גוטנברג ועוד
פלען פִּינְגָּזֶלְלָעַ פֵּאַפְּנְטְּוֹאַטְּלִיכְקִים פָּאַר זָדָ
קרועַתְּעַזְּעַעַרְתִּילְבָּגָרְ, צַמְבְּעַסְטָןְ וְוָלָם גַּזְוָעָן גַּעַן
בְּעַן אַ מְוֹסְטָרְ, פָּוֹן דִּיְכְּבְּלִיעָןְ, וְאַם עֲקִיסְטִי
דוֹן צַוְּשָׁעָן דָּעָרְ, פָּאַלְעָסְטִיְּעַקְּבָּאַטְּמִיקְּ-קָאַפְּצִי
דוֹרְשָׁעָן אַזְּנְיָאָרְקָן אַזְּנְיָאָרְ, "צַעְנְטְּמָלְלָ-בָּנְגָן פָּקָ
קָאַפְּעָטְמִיטְיוֹעָן אַיְסְטִימְצְּעַעַן", אַזְּנְיָאָרְ. דִּי קָרוּזְ
צָעָן וּצְלָטָעָן אַזְּנְיָאָרְן דָּעָם פָּאַלְעָסְטִילְטָן גַּוְאַלְעָן בְּנָן
וְיַעַטְפְּרָעְמָלְבָּנְדָעְ בְּגַעַרְעַצְוָנָעָן אַזְּנְיָאָרְן דִּי רָעַנְגָּזָן
וּזְאַלְמָטָן גַּעַדְמָטָן אַגְּאַגְּטָעָן אַיְרָקְ דָּעָרְ הַלְוָהָה.
אַיְךְ דָּאַלְטָן גִּישָׁמָן, פָּעָרְעָנְדִיגְטָן לְיַאֲזָן פְּרָעָנְטָן,
פְּשָׁעָן בְּלוּזְן דִּי פָּעָרְעָסְעָרְגָּוָן פָּן יְשָׂוְבָּמְבָּדְעָן, אַ
פָּאנְקָן וּוּלְכָעָרָן דָּעָרְ קָאַלְאַנְגִּיסְטָן וְוָאַלְטָן גַּזְוָעָן בִּיכְלָהָן
וְיַהְעָן דְּרוֹחָהָם פָּן בְּאַזְעָן, אַזְבָּעָן פָּסְזָהָן בְּעַזְעָן
אַפְּגָעָרָן אַרְשָׁתָן דְּעַמְּאָלָטָן, וְוָעָן עַס וּוּלְעָן בְּעַוְיִיטָן
עַלְעָכָבָן קְרָעְדִּיטָן, וְוָאַלְטָן עַס פָּאַרְ דָּעָרְגָּזָן
עַוְגָעָן דָּאַס צַמְמִינְטָעָן בְּפָרְלִידִיגְעָנָדָעָן אַיְבָּרְגָּזָעָן
עַן גַּעַלְ פְּגָעָן אַזְּנְיָאָרְן דְּשָׁהָת פָּוֹן אַקְּמָעָרְצִיְּעָלָעָן
וְאַם זַעֲלָעָן דִּיְהָ גַּעַטְפְּרָעְמָלְבָּנְדָעְ אַפְּצָהָלָעָן.

ארעטנידט א מוטער אן אויסוורף
האט געמאכט א לעבעז „האנדלאנדיג“ מיט די קערפערס
פון איהרע ז טעכטער

ל'ויט זעט פאודערזינג פון איזטראַשנָּוּס-מַכְּאָן
אייז די איינגעזעצעט בעוויזערען אין לויישען טרומט.
בעט אָך דָּרוֹזִיָּע האט מען בי אַוְהָר אין וְאֶזְרָאָן
טְבָגָן גַּעֲפָגָן עַטְלִיכָּע טַוְזָעָן גַּילְזָעָן אין גַּלְדָּן
וְרַבְּעָלָס.

דאָס גַּעַל האט מען אַבְּגָעָן-עַפְּעָן אַתְּהָרָע טַפְּכָּן
טְעוֹר, וְעַלְכָּעָה האַבְּגָן דָּעַיְלָאָרְטָן, אָנוּ די וְעַלְעָן בי
טְפָעָן זַיְעָרָן לְעַבְּנָעָן-שְׁטִיגְעָר אַן גַּפְּגָנָעָן סְפָּרָה זַיְהָ
אַבְּעַדְלִיכָּעָה פְּרָוָהָה.

דוֹעַר פְּלַבְּלַדְכְּעַרְשָׂעָר נְמַטָּעָה וְהַדָּאָתָה אַ שְׁׂמָעָה
גַּעַשְׂמָאָה.

An illustration of a woman's back, showing her wearing a dark, laced-up corset. The image is positioned on the left side of the page, while the text is on the right.

**Dr.
med. Lubicz I. Villy Simonović**
פ'יעטראַפֿאָנְדֶר 119, אַפְּגָן 231-81.

מאטאג אידערפֿריה

א בILD

ונענגן הווין. בז'וין זי הענד הענגנון בי איהם-
אלראב, שווערט, אויסגעפראצעוועט, ווי ארויסגע-
זומען פון די געלעגען.

ער בליבט איזו טיטין אין דער מיט שטאָב.
עטלייכע בייעז, זילינען פיליגען יאגען זיך אַרְוֹם זיין
קאמ זיך אַרְוֹם עפּעַס אַקלְעַפְּגַען זיך. נאָר אַיָּה
אַרט דָּאָס נִשְׁמַת, ווֹיְלְ זַיְהָ נֶאָר ער אַיְן גַּעֲבַלְגַּעַן
אַזְוֵי שְׂתִּין. האָט ער זיך אַיְן פַּעַס שׂוּעוּרַעַס דָּעַר.
מאָנָּש. דָּאָס פַּעַס שׂוּעוּרַעַס צִיהַת זיך שְׂזַיְן שִׁינְעַ
חרשִׁים, נֶאָר וּוֹאָס אַטָּבָּז וּוֹצְרָט פָּס נֶאָר שׂוּעוּרַעַר,
סְּהֻנְגַּט זיך אַיָּהָן, ווֹי אַמִּיהְלְשְׁמִין אַזְיִיכָּן האָלָן
אוֹן דִּי פָּרָד אַזְנְטָרַזְיִיגַע פִּס וּוֹצְרָט אֹזָא לוֹיזָע,
אוֹזָא אַפְּמוּכְעַרְעַע, ווי אַזְמְפִיגָּאָרַט, וּוֹאָס צִיהַת,
צִיהַת נֶאָר אַרְאָפְּגַזְיִינְקָעַן.

שְׂזַיְן שִׁינְעַ מִרְיָהְמַאְרְגָּעַן, ווי זַיְן, מעַבְרָעַ
סְּטָאַלְיָאָרָס שְׁטוּב אַיְן גַּעֲוָרָן אֹזָא זַמְפִיגָּן, לִימִיבָּ
אַרט אַזָּן אַפְּסַטָּע אַזְנְהַיְלִיכִיקִים שְׁרַקְעַט סְּזַיְן אַלְעַ
וּוֹינְקָעַן. גַּעֲוָנְדָרָט אַזְנְהַיְלִיכָּר זַחַת אַיָּהָן אַזְיִס
יעַנְצַק וּוֹינְקָעַל וּוֹאָזְדִּי זַעֲבָן הַעֲנָגָן, פְּעַרְזְּגַעַן
מִתְּ אַזְוֵן הַיְלָעַל שְׁפִינְזְּרָבָס אַזְוֵן דִּי צִיהַן זַעֲבָן
עַפְּרָאַסְטָעַמְעַט מִתְּ גַּעַלְעַן זְשָׂאוּרַע. אַזְוֵן יְעַרְעָן פְּרִיהָ-
מַאְרְגָּעַן, וּוֹעֵן דָּעַר עַזְוֵן דִּי נְוִיטָטְרִיבָּעַן אַיָּהָן
אַרְוִיסָּט סְּזַיְן בְּפַטְמָן, בְּלִיבָּט ער אַזְוֵי טִיטִין אַיְן מִיטָּן
שְׁטוּב, צִימַט וּוַיְסְעַנְדִּיגָּז זַיְן וּוֹאָס, צְדָעַן ער האָט
זַיך אַזְיְנְגָהְזִיבָּעַן אַזְוֵן ווי אַזְוֵי מִקְוָמָט אַיְבָּרְדָּעַם
טָאָג. צְדָעַט מִזְוֵּן מִזְוֵּן נֶאָר צְנוּבָעַן, אַזְוֵט
אַלְעַט טָעַג זַעֲנָעַן גַּלְיָיך בַּיְּ מַעַנְדָּעַל סְּטָאַלְיָאָר. אַט
אַסְטִיבָּעָר: אַפְּרִיטָאָג אַדְעָר אַזְנְטָאָג אַינְדְּרָעָרְהָ
אַסְטִיבָּעָר מַלְדָּתָה אַנְיָ. דָּרְגָּאָךְ טָוֵט ער אַן דִּי פְּרַעְגְּלָעָנְגַּטְצָע
זַיְדָשָׁס אֹוִס דִּי בְּרַעְנְגָדְלָעָז אַזְיִינָעַן אַזְוֵן מַדְעָרָקָעַן זַוְּטָ
שְׁפִטְלָיְלָהְעָז. אַזְיְנְגָוּזְוִיסְטָעַ וְזַגְּנָזָ, בַּיְּ מַדְעָרָקָעַן זַוְּטָ
עַוְּוִיסְעַ פִּמְנִינָּס, דִּי וּוּפְּלִיטָעַ שְׁהָה סְּאַיְן אַזְיִינָעַן
סְּפַרְוְשָׁטָק קְוִיְּלָרָט זַיך שׂוּעָר אַרְאָבָּז פָּזָן בְּצָס
דָּעַר פָּטָטָר פָּזָן דָּעַר מִשְׁפָחָה – דָּעַר קְוֹמִיצָן יְאָהָ-
יְיִינְגָּרָר מַעַנְדוּלָּס טָמְלָאִירָר. ער גִּיטָּט זַיך אַבְּ דִּי גַּעֲגָעָלָ
זַיְדָשָׁס אֹוִס דִּי בְּרַעְנְגָדְלָעָז אַזְיִינָעַן אַזְוֵן פְּרַעְגְּלָעָנְגַּטְצָע
שְׁפִטְלָיְלָהְעָז אַזְיִינָעַן. דָּרְגָּאָךְ טָוֵט ער אַן דִּי פְּרַעְגְּלָעָנְגַּטְצָע
הַגְּלָעָנְדְּרִיוּוּלָעָט אַזְיִינָעַן, נַעֲמָת זַיך אַרְוֹם מִיטָּן
גַּדְרָטָן, לְעַדְרָנוֹצָם פָּאָסָעָק, וּפְלִיכָּעָן ער האָט נֶאָר
חַיְמָגְדָּרְעָנָגָט פָּזָן מִיפְּ רַזְגָּאָנָר, וּוֹעֵן ער האָט גַּעַ-
לִינְגָט אַזְיִינָעַן. שְׁפַטְמָר וּוֹיקָעָט ער גַּרְזָם דִּי טִים
שְׁפִטְמָר אַזְיִינָעַן. וּוּלְכָעַ קִילְפָּן אַבְּיָטָעַ דִּי
אַבְּיָטָעַ אַגְּבִּזְמָס, פְּרַעְגְּלָעָטָעָז פִּיקְטָעָט, צִיהַת אַרְוִיסָּט
דִּי פְּרַסְטָעָט, אַזְיְנְגָלְעָטָעָז שְׁטִיוּעָלָ, שְׁטָפָטָ
הַזְּרוֹקְדִּי לְפָרְעָן – שְׁפָאָרָעָס הַלְּטָט אַזְיִינָעַן דָּעַר
וּמַעְדְּגָעְנָגָעָר טְרִיהְמָגְרָגָעָן, אַזְוִינְגָּרְבָּלְיָאָר, אַזְוֵסָ-
כְּעַזְנְגָעָנְגָעָר פָּזָן בְּיִינְגְּכִיטִיגְעָן תָּזִי אַזְוֵן גַּלְעַט מִיטָּן
שְׁלָאַפְּעַנְגִּינְגָעָר שְׁאָבָּבָ, מַעְנְשָׁעָן.

